

Список використаних джерел

1. Столяренко О. В. Дослідження особливостей формування гуманістичних цінностей сучасної молоді / О. В. Столяренко, О. В. Столяренко. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методи навчання у підготовці фахівців: методологія, досвід, проблеми: зб. наук. пр.* Київ–Вінниця: ТОВ фірма "Планер", 2018. Вип. 52. С. 55–60.
2. Шумка М. Л., Шандрук І. С. Трансформація гуманістичних ідей в сучасності. *Світоглядні та соціокультурні засади формування модерної української нації: щоріч. наук. пр.* / відп. за вип. Т. В. Гончарук. Тернопіль: Тернопільський нац. екон. ун-т, 2014. С. 1–25.
3. Nelson K. Investigating future physician preparedness for providing humanistic care to dying patient. *Proceedings of the national conference on undergraduate research.* Cheney, WA: Eastern Washington University, 2015. Pp. 465–472.

Виноградська Г. Є.,

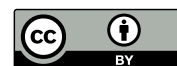
УДК 355.237

здобувачка третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти,

Інститут професійної освіти НАПН України, м. Київ;

Президент "Національного галузевого партнерства

в легкій промисловості України", м. Київ

СТАН ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ ЗГІДНО ОПИТУВАННЯ ВИПУСКНИКІВ ЗП(ПТ)О ШВЕЙНОГО ПРОФІЛЮ

Українська індустрія моди це інноваційний успішний високотехнологічний бізнес, що вимагає нових глобальних тенденцій підготовки кадрів з використання новітніх знань технологій як стратегії підвищення продуктивності в цій галузі. Сучасний ринок праці вимагає від працівників швейних підприємств значного рівня компетентності та мобільності, що обумовлюються галузевими виробничими інноваціями. Найвищим критерієм якості підготовки майбутніх фахівців є професійна компетентність, її наявність гарантує у фахівців якісного виконання ними професійних функцій, що позитивно позначається на підвищенні рівня конкурентоспроможності підприємств галузі цілому.

Критеріями оцінювання рівня сформованості професійної компетентності майбутніх кваліфікованих робітників швейного профілю (далі КРШП) та якості

змісту професійної підготовки є системна інтегративна полі функціональна властивість суб'єкта професійної діяльності, що складається зі сукупності структурних компонентів та проявляється у здатності випускника на рівні певного стандарту відповідати вимогам обраної професії на підприємствах швейної галузі та успішно реалізовувати свої посадові обов'язки [2, с. 87-94].

Щоб з'ясувати сучасний стан рівня сформованості професійної компетентності майбутніх КРШП, у квітні-травні 2024 р. було проведено анкетування понад 400 випускників закладів професійної освіти (ЗП(ПТ)О) із більшості регіонів України для оцінювання досліджуваного явища за когнітивним, діяльнісним, мотиваційним та рефлексивним критеріями.

При оцінюванні *рефлексивного* критерію професійної компетентності, нас цікавили відповіді випускників на запитання: "Чи був їх вибір професії усвідомлений, вільний чи чимось був чимось обмежений?", "Чи працює хтось з родичів за цими професіями?", "Чи відчули вони себе комфортно під час виробничої практики?", "Чи збіглись їх очікування від професії на момент завершення навчання?". На Діаграмі 1 зафіксовано відповіді на ці запитання 413 випускників. Виявлено, що усвідомлений вибір професій швейного напрямку ("Швачка", "Кравець", "Закрійник") було здійснено 62,2% абітурієнтів; 56,6% респондентів обрали професію за покликанням, решта із – за скрутних умов та обмеженості вибору; 36,6% заявили про наслідування професійним традиціям (родичі випускників працюють у швейній галузі); 49,6% під час виробничої практики відчули "себе на своєму місці", решта зрозуміли, що не воліли б працювати у цій сфері; на думку 58,5% випускників очікування від навчання професії на початку й після його завершення є тотожними).

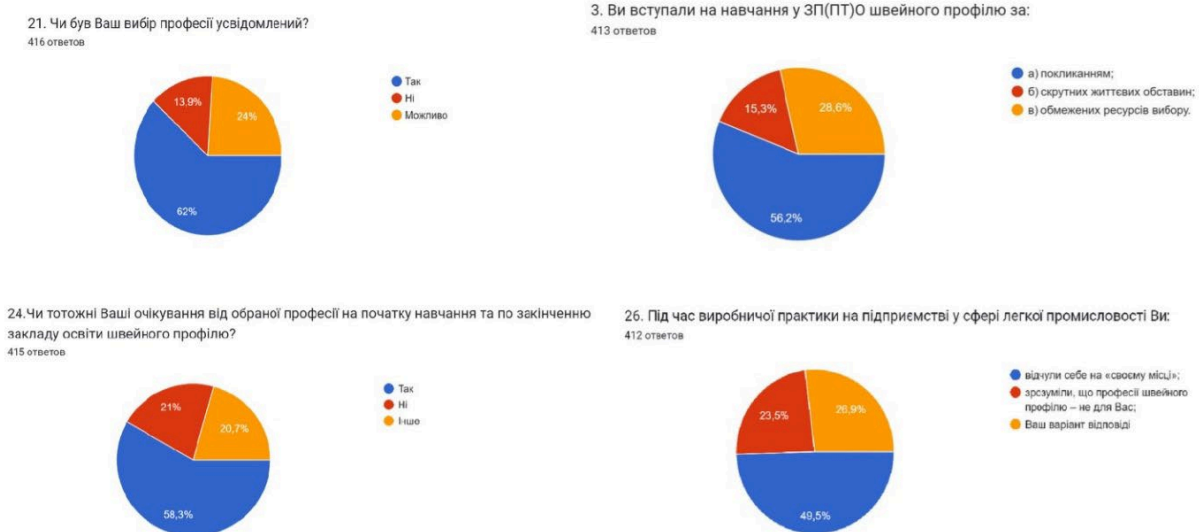

Рис. 1. Оцінювання за рефлексивним критерієм

Самооцінювання випускниками професійної компетентності по *діяльнісному* та *когнітивному* критерію та готовність після завершення ЗП(ПТ)О працювати у швейних професіях продемонстрували в середньому лише 66% респондентів. (9-14% – оцінили "дуже добре" – 72-51,5% "добре" та 19-34,5% "задовільно" знання вимог до виконання машинних та ручних швів та обробки виробів, знання швейного обладнання, термінологія робіт, підбір основних та клейових матеріалів, вміння зробити ремонт виробів тощо.

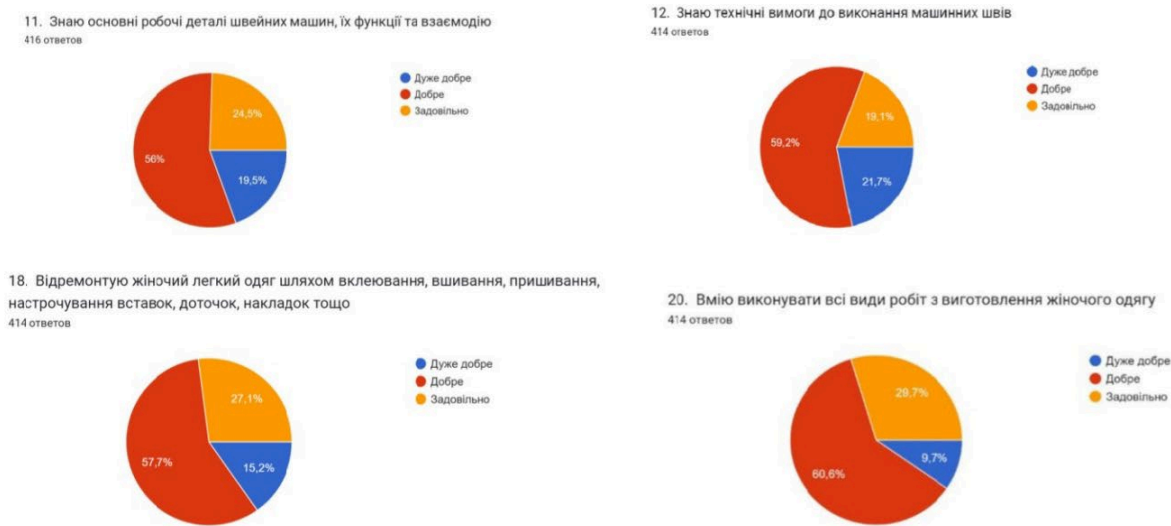

Рис. 2. Оцінювання за діяльнісним та когнітивним критерієм

Вразливим для економіки України та системи освіти є результати професійної компетентності по *мотиваційному* критерію (рис. 3).

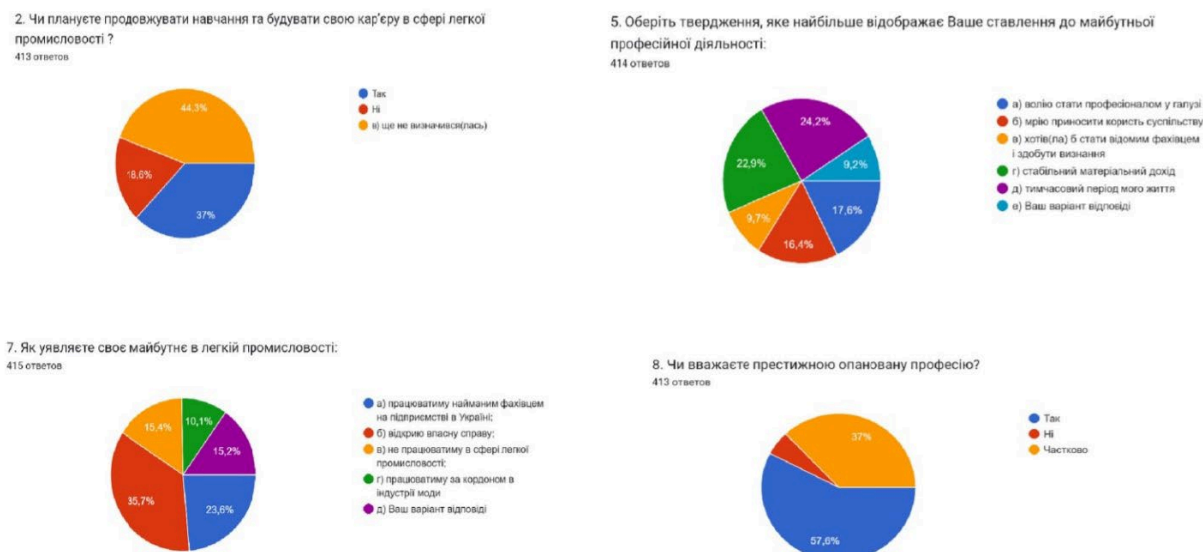

Рис. 3. Оцінювання за мотиваційним критерієм

Попри великий відсоток усвідомленого вибору професії працювати в галузі за отриманою професією планують тільки 37,1%; 57,6% вважають обрані професії престижними. Своє майбутнє у швейній галузі випускники бачать так: 23,6% – працюватимуть найманим фахівцем на підприємстві, 35,7% планують відкрити власну справу, 10,1% – планують працювати в фешн галузі за кордоном, решта – не планують працювати в легкій промисловості. На питання про ставлення до професій 17,6% – мріють стати професіоналами галузі, 16,44% мріють приносити користь суспільству, 22,9% бачать в обраній професії тільки стабільний зарібок, 9,7% – мріють про визнання та відомість, 24,2% – вважають своє перебування у швейній галузі тимчасовим перебуванням.

Фактор мотивації є дуже важливим в будь-якій справі, бо навіть найкращий фахівець не зацікавлений в реалізації своїх знань та вмінь не принесе користь виробництву. Тому вважаємо гострою проблемою загальнодержавного рівня необхідність ефективної профорієнтації серед вступників. Сьогодні понад 70% школярів України не мають уявлення про майбутню професійну діяльність та вимоги до неї, не усвідомлюють мотивацію до кар'єрного зростання в ній тощо. Це аргументовано підтверджує наявність системної проблеми, яка має вирішуватися на різних рівнях: держави, ринку праці, суспільства і сім'ї. Зазвичай, школярі вступають у ЗП(ПТ)О чи ЗВО несвідомо, а з часом починають розуміти, що обрана професія не є їхнім покликанням і вони даремно витрачають особисті, духовні, моральні, матеріальні ресурси. Відстеженні впродовж останніх десятиліть тенденції соціально-економічного розвитку свідчать про те, що середній відсоток від 35 до 45% випускників закладів швейного профілю після закінчення не працевлаштовується на підприємствах галузі і не бачать себе в обраних професіях. Це означає великі втрати ресурсів та часу для держави на освіту людей, яким все одно де вчитись та не вирішення кадрового дефіциту підприємств галузі.

Необхідно забезпечувати співпрацю ЗП(ПТ)О та роботодавців галузі щодо розвитку спільних програм, пов'язаних із креативною профорієнтацією для молоді, популяризацією професій легкої промисловості та мережі закладів. Означені процеси є запорукою збільшення контингенту свідомих абітурієнтів, зацікавлених в освітніх послугах закладів професійної освіти швейного профілю, та здобуття тих освітніх і професійних кваліфікацій, які є актуальними на ринку праці. Етап співпраці роботодавців та освітян над мотивацією у випускників ЗП(ПТ)О та робітників підприємств сприяє усвідомленню цінностей, спрямованих на самореалізацію у професійному та суспільному житті [3, с. 50]

На етапі виробничої практики перед закінченням освітнього закладу роботодавцями приділяється увага створенню умов усвідомлення здобувачами

освіти користі розвинених особистісних якостей з погляду власної ефективності в житті, професійної реалізації, а також покращення економічного та соціального стану країни й світу в цілому. Під впливом очевидних, прихованих та випадкових факторів, результативність процесу формування професійної компетентності майбутніх кваліфікованих робітників швейного профілю піддається змінам. Стимулювання рефлексивної позиції на етапах удосконалення, самовдосконалення, саморозвитку та впливу на підвищення рівнів всіх критерії сформованості професійної компетентності КРШП на основі двофакторної теорії Герцберга через такі мотиватори як: професійні досягнення, визнання успіху, інтерес до роботи як такий, відповідальність по службі, можливість професійного зростання [4].

Означені результати опитування випускників надають змогу замислитись над факторами впливу на стан підготовки майбутніх кваліфікованих робітників швейного профілю. Важливим інструментом усвідомлення, змін та покращення цієї ситуації є механізм державно-приватного партнерства як підґрунтя для якісних змін в освітній сфері нашої держави. Проєкти державно-приватного партнерства можуть стати платформою для реалізації цих процесів на основі співпраці не тільки з бізнесом та державою, але й громадськими організаціями, міжнародними інституціями та місцевими спільнотами для покращення підготовки конкурентоспроможних фахівців, які володіють теоретичними знаннями та практичними вміннями й навичками, а й для успішного здійснення професійної діяльності випускників закладів освіти у сфері індустрії моди [1, с. 140]

Список використаних джерел

1. Боковець В. В., Москвічова О. С., Григорук І. О. Людський потенціал як невід'ємна складова розвитку економіки. *Розвиток економіки та сучасний рівень менеджменту. Частина 1* : монографія. Одеса : Купрієнко С. В., 2019. 140 с.
2. Виноградська Г. Суть і структура професійної компетентності кваліфікованих робітників швейного профілю на засадах ДПП. Матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Біла Церква, 14 грудня 2023 р). С. 87–94.
3. Виноградська Г. Є. Профорієнтація та популяризація професій легкої промисловості на засадах державно-приватного партнерства. *Наука та освіта в умовах викликів сьогодення* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Чернігів, 16 грудня 2023 р). Research Europe, 2023. С. 49–54.
4. Попова Т., Абрамова О. Формування фахових компетентностей майбутніх фахівців швейної галузі. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2018. Вип. 2 (173). С. 158–162.